

Sygn. akt V CZ 12/15

POSTANOWIENIE

Dnia 9 kwietnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner

SSN Barbara Myszka (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi P. S.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu
Apelacyjnego w [...] z dnia 13 czerwca 2014 r.

w sprawie z powództwa A. G.

przeciwko P. S.

przy udziale interwenienta ubocznego I. Sp. z o.o.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 9 kwietnia 2015 r.,

zażalenia skarżącego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 4 grudnia 2014 r.,

**uchyła zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania pozostawiając temu
Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 4 grudnia 2014 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę P. S. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia 13 czerwca 2014 r., oddalającym jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 5 czerwca 2013 r., utrzymującego w mocy wyrok zaoczny tego Sądu z dnia 9 marca 2012 r., którym zasądzono od skarżącego na rzecz powoda A. G. kwotę 332 719,92 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 27 listopada 2010 r.

W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny stwierdził, że skarżący wskazał jako podstawę wznowienia „...wykrycie takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które miały wpływ na wynik sprawy, a z których nie mógł skorzystać w poprzednim postępowaniu (art. 403 § 2 k.p.c.)...”. Środkiem dowodowym spełniającym te warunki miała być decyzja Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w K. z dnia 27 czerwca 2014 r., w której – jak wywodził skarżący – dokonano ustaleń w zakresie rzetelności podstaw opodatkowania oraz prawidłowości obliczania i wpłacania podatku od towarów i usług w okresie od dnia 1 czerwca do dnia 31 grudnia 2010 r. Poza tym z decyzji tej wynika, że umowa cesji, będąca podstawą żądania dochodzonego w postępowaniu, którego dotyczy skarga o wznowienie, była nieważna.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że kontrola podstawy wznowienia obejmuje również ustalenie, czy powołana w skardze podstawa wznowienia rzeczywiście istnieje. Możliwość wznowienia postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c. jest uzależniona od wystąpienia łącznie trzech przesłanek w postaci wykrycia po uprawomocnieniu się wyroku nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które istniały w toku postępowania, ale nie zostały w nim powołane, możliwości ich wpływu na wynik sprawy oraz niemożności skorzystania z nich przez stronę w poprzednim postępowaniu. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, podstawą wznowienia nie może być środek dowodowy, który powstał po uprawomocnieniu się orzeczenia. Takim środkiem jest natomiast decyzja Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w K. z dnia 27 czerwca 2014 r., która nie istniała w toku postępowania zakończonego wyrokiem z dnia 13 czerwca 2014 r.

W zażaleniu na to postanowienie skarżący zarzucił Sądowi Apelacyjnemu naruszenie art. 410 § 2 w związku z art. 403 § 2 k.p.c. przez niewyjaśnienie okoliczności dotyczących chwili dowiedzenia się przez niego o nowych okolicznościach faktycznych i dowodach oraz o chwili ich powstania, art. 403 § 2 w związku z art. 410 k.p.c. przez pominięcie wskazanych podstaw wznowienia postępowania, art. 403 § 2 k.p.c. przez nieuwzględnienie nowych okoliczności faktycznych i środków dowodowych w postaci ustaleń zawartych w decyzji Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej i powołanych w niej świadków, art. 233 § 1 w związku z art. 406 k.p.c. przez nierozważenie, że wspomniana decyzja stanowiła nie tylko środek dowodowy, lecz także stwierdzenie okoliczności faktycznych, i art. 328 § 2 w związku z art. 361 i art. 406 k.p.c. przez niewyjaśnienie, na jakich faktach Sąd oparł swoje ustalenia i doszedł do przekonania, że skarga nie spełnia ustawowych przesłanek wznowienia. W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie orzeczenie co do istoty sprawy przez wznowienie postępowania zakończonych wyrokiem z dnia 13 czerwca 2014 r. i zmianę tego wyroku przez oddalenie powództwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut naruszenia art. 328 § 2 w związku z art. 361 i 406 k.p.c. przez niewyjaśnienie podstawy prawnej rozstrzygnięcia jest nieuzasadniony, ponieważ przyczyna odrzucenia skargi wynika wyraźnie z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia. Sąd Apelacyjny – przyjmując, że środek dowodowy, który powstał po uprawomocnieniu się wyroku, nie stanowi podstawy wznowienia postępowania przewidzianej w art. 403 § 2 k.p.c. – uznał, iż skarga nie została oparta na ustawowej podstawie wznowienia. Środkiem tym bowiem miała być decyzja Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej wydana w dniu 27 czerwca 2014 r., a więc po uprawomocnieniu się wyroku oddalającego apelację pozwanego.

Zgodnie z art. 403 § 2 k.p.c., można żądać wznowienia postępowania w razie późniejszego wykrycia prawomocnego wyroku, dotyczącego tego samego stosunku prawnego, albo wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie

mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie przyjmuje się, że muszą to być okoliczności faktyczne lub środki dowodowe, które istniały w czasie trwania poprzedniego postępowania, lecz nie były znane stronie i z tej przyczyny nie mogły być przez nią wykorzystane w tym postępowaniu. Muszą to być przy tym takie okoliczności faktyczne lub środki dowodowe, do których strona nie miała dostępu i nie mogła ich znać. Nie stanowi podstawy wznowienia ani środków dowodowy powstały po wydaniu zaskarżonego orzeczenia, ani istniejący przed jego wydaniem i znany stronie, którego w poprzednim postępowaniu nie powołała, choć istniała taka możliwość i obiektywna potrzeba. Chodzi o to, aby okoliczności faktyczne lub środki dowodowe zostały wykryte po prawomocnym zakończeniu poprzedniego postępowania, a więc o takie okoliczności lub środki dowodowe, o których strona dopiero wówczas powzięła wiadomość w sposób pozwalający na ich powołanie (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 1969 r., III PZ 63/68, OSNCP 1969, nr 12, poz. 208 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 1968 r., I CO 1/68, OSNCP 1969, nr 2, poz. 36, z dnia 21 lipca 1982 r., II CO 4/82, nie publ., z dnia 12 października 1993 r., I CO 29/93, nie publ., z dnia 17 stycznia 2001 r., IV CKN 1515/00, nie publ., z dnia 10 lutego 2006 r., I PZ 33/06, OSNP 2007, nr 3-4, poz. 48, z dnia 15 maja 2007 r., V CZ 36/07, nie publ., z dnia 16 maja 2008 r., III CZ 20/08, nie publ., z dnia 22 lipca 2008 r., II UZ 31/08, nie publ., z dnia 2 lutego 2010 r., II UK 167/09, nie publ., z dnia 6 maja 2010 r., III PZ 3/10, nie publ., z dnia 17 czerwca 2010 r., III CZ 18/10, nie publ., z dnia 22 lipca 2010 r., I CSK 601/09, nie publ., z dnia 26 stycznia 2011 r., II UZ 42/10, nie publ., z dnia 1 kwietnia 2011 r., III CZ 13/11, nie publ., z dnia 18 kwietnia 2011 r., III UZ 6/11, nie publ., z dnia 25 maja 2011 r., II CZ 20/11, nie publ., z dnia 16 stycznia 2014 r., IV CZ 104/13, nie publ. i z dnia 11 grudnia 2014 r., I PZ 27/14, nie publ.).

Sąd Apelacyjny wyszedł z trafnego założenia, że środek dowodowy, który powstał po uprawomocnieniu się wyroku w postępowaniu, którego dotyczy skarga o wznowienie, nie stanowi podstawy wznowienia przewidzianej w art. 403 § 2 k.p.c. Uszło jednak uwagi Sądu Apelacyjnego, że w skardze o wznowienie skarżący powołał się na wykrycie nie tylko środków dowodowych, lecz także okoliczności faktycznych, z których nie mógł skorzystać w poprzednim postępowaniu.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 21 lipca 1982 r., II CO 4/82 (nie publ.), okoliczność faktyczna – obok prawomocnego wyroku i środka dowodowego – stanowi równoważną i samodzielną podstawę wznowienia postępowania. Charakteryzuje się jednak tym, że jest nie tylko samodzielną podstawą wznowienia, lecz także przedmiotem innej podstawy, tj. prawomocnego wyroku albo środka dowodowego. Z tej przyczyny pogląd, że nie stanowi podstawy wznowienia prawomocny wyrok lub środek dowodowy zaistniały po uprawomocnieniu się wyroku w postępowaniu, którego dotyczy skarga o wznowienie, nie wystarczy do stwierdzenia, że nie zachodzi podstawa wznowienia, może ją bowiem stanowić okoliczność faktyczna istniejąca jeszcze przed uprawomocnieniem się wyroku w poprzednim postępowaniu (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2007 r., V CZ 36/07, nie publ.).

Pod tym kątem Sąd Apelacyjny sprawy w ogóle nie rozważył, odniósł się bowiem jedynie do środka dowodowego w postaci decyzji Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej, wydanej po prawomocnym zakończeniu poprzedniego postępowania. Zarzut naruszenia art. 403 § 2 i art. 410 § 1 k.p.c. trzeba więc uznać za uzasadniony.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, postanawiając o kosztach postępowania zażaleniowego zgodnie z art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.